

Szobrokon innen, szobrokon túl

Wehner Tibor:

A turul diszkrét váza

Újabb dolgozatok a „magyar szobrászat”-ról

Napkút Kiadó, 2021, 350 oldal,
3990 forint

W ehner Tibor több kötetet publikált a köztéri szobrászatról (*A hazugság és a hiány emlékművei*, 2001; *Cizellőr*, 2019). Nem véletlen tehát, hogy a legújabb, az elmúlt öt esztendőben született írásaiból összeállított munka jelentős része is e témát tárgyalja, legyenek azok rosszul elhelyezett műtárgygyűtéseket elemző opuszok, pályarajzok (Bencsik István, Török Richárd, Németh Marcell, Nikmond Beáta, Gergely Réka stb.), valamint kritikák. A legtanulságosabbak a gyűjteményből az egy-egy városkép elcsúfításáról, a koncepciótlanul elhelyezett monumentumokról tudósító dolgozatok.

Ilyen a József nádor tér átalakítását értékelő, *Posztmodern nyomulás és dúlás* című. Mi lett az árnyas fák övezte, csendes, kies, levegős térrel az átalakítás után? Egymáshoz nem illő tárgyakkal telezsúfolt raktár. Az átépítés következtében a tér ugyanis gyakorlatilag megszűnt, „padok, kandeláber- és lámpafüzérek, forgalomterelő dárdasorok, mellvédek, korlátok és rácsozatok, szemégyűjtők, liftházak és aknák, kerékpártámaszok, járószintbe süllyesztett szellőzőrácsok, felfelé és lefelé vezető rámpák és lépcsők, kőbábok és kötömbök, ivókutak, fűvesített mezők, díszburkolatok – kő, kő, kő – cse-nevész fák és díszkutak” zsúfolódnak össze rajta.

Ugyancsak az átgondolatlan szoborállításokra figyelmeztet *A budapesti emlékmű- és szobortúltermelési válság és felszámolása* című tanulmány. Összevissza térség lett a budai Gesztenyés kert is, ahol hat egymástól teljesen különböző mondanivalójú monumentum áll: többek között egy 1848-as emlékmű, a fasizmus áldozataira emlékező kompozíció, illetve a Papp László ökölvívót ábrázoló alkotás. A Gesztenyés kert bemutatása után az írás második felében szerző még sorra veszi azokat a budapesti tereket – jócskán van belőlük –, amelyekben ugyanezekkel az anomáliákkal találkozhat a járókelő.

Az egyes alkotók munkásságát elemző írások legnagyobb erénye, hogy a szerző nem ragaszkodik a toplistához: olyan szobrászokat sorakoztat föl, akik talán nem annyira ismertek, viszont figyelemre méltó, karakteres művészek. Az ismertetést a néhány éve elhunyt Bencsik Istvánról szóló cikkel kezdeném. A pécsi egyetemen több mint harminc esztendeig oktató Bencsikről az életút megismerésén túl megtudhatjuk például, hogy 1969-ben Keserü Ilonával és Major Jánossal rendezett önköltséges kiállítást a Fényes Adolf Teremben, amelyet Perneckzy Géza méltatott, továbbá fény derül arra

is, hogyan alakította ki az orvosi segédeszközök ihlette fakockákból (később aztán márványlapokból) összeillesztett pop-artos testrésztorzóit.

Jó, hogy olvashatunk továbbá egy kitűnő, ám kevésbé számon tartott szobrász, Nikmond Beáta műveiről is. A *Kőke-mény kő* című dolgozat egyik megszívlelendő gondolata az, hogy a kiemelten méltatott mesterek (Melocco Miklós, Jovánovics György stb.) mellett számon kellene tartanunk „Nagy Sándor, Hadik Gyula, Gádor Magda és Nikmond Beáta nevét, akik karakteresen, egyéni nyelvezettel és eredeti szemlélettel megformált munkáikkal, illetve életművükkel a modern magyar szobrászat legragyogóbb fejezeteit írták és írják”. A középgeneráció idősebb és fiatalabb tagjai közül találkozhatunk a kötetben Hérics Nándor, Yengebarian Mamikon és Gálhidy Péter munkásságát értékelő írással. Hérics Nándor az utóbbi években ismét készíteni kezdte a több évtizeddel korábbi neonszobraihoz kapcsolódó, világító plasztikáit. Az örmény származású Mamikon kisebb-nagyobb kitérők (Szentpétervár, Berlin) után 1990-ben Budapesten telepedett le. Azóta számos önálló kiállítást rendezett a fővárosban, többek között 2012-ben a japán Yusuke Fukuival közösen állított ki a B55 Galériában. Wehner cikke abból az apropóból született, hogy a művésznek 2018-ban a XIII. kerületben avatták fel a Tom Lantos magyar származású amerikai politikust ábrázoló plasztikáját.

A néhány mondatban jellemzetteken kívül, akiknek sora Lois Viktortól Vizsolyi Jánosig tart, Wehner Tibor több mint hatvan dolgozatban tárja elénk pontosan, értően a magyar szobrászat erényeit, gyengeségeit, problémáit, ám ami talán még ennél is lényegesebb, ráirányítja a figyelmünket a jobb sorsra érdemes, sokszor nem eléggé ismert, ám értékes oeuvre-ökre.